

le hitro s pristopom! — Na Vodenovem št. 7 se je dne 28. septembra proti večeru zopet pokazal rdeči petelin na gospodarskem poslopju Antona Galufa. Otroci so si baje na paši zakresili in nesrečni ogenj zanesli tudi v imevano poslopje, ki je popolno zgorelo. Dobri sosede in usmiljeni župljani, le radi pomagajte prizadetemu posestniku! — Bivšemu rudarju Antonu Strašku na Konuškem št. 45, ki se je dne 5. julija t. l. v svoji razburjenosti obesil, je v nedeljo dne 9. oktobra sledil Matevž Inkret, po domače Kočjaž na Prelogah. Opoldne so ga našli obešenega na dilah. Bil je dober zidar, ki se je dal prav dobro uporabiti. Sam Bog ve, kaj ga je gnalo v prežalostno smrt. — Trgatev smo srečno dokončali, četudi nam je veliko nadlogo delal celi teden trajajoči dež. Južna polovica župnije je prav izborna odrezala. V severnem delu pa se je še strašno poznala lanska grozna toča, ko so posamezni posestniki nabrali le toliko veder kakor druga leta polovnjakov.

Sv. Jedert nad Laškim. Dva mrtveca v 1 tednu so imeli v Rečici pri Zavraškovi. Na rožnovensko nedeljo so odnesli iz hiše skromno in pobožno mater Ano Lavrinc, ki je doživela 75 let. V sredo nato pa je pri isti hiši padel z oreha 65letni brat gospodinje, M. Leonardi ter se tako hudo pretresel, da je že drugi dan izdihnil. Kakor bi bil slutil, kaj ga čaka, je v jutro pred nesrečo pobožno prejel sv. zakramenta. V soboto se je nameraval vrniti na svoj dom k Sv. Andražu nad Polzelo, a so ga uprav tisti dan zanesli v skupni dom rajnih Šentjedertčanov. Obema, Ani in Martinu, naj sveti večna luč! Pogrebci so darovali 260 Din za župnijsko cerkev, ki so jo zidarji, slikarji in urarji letos popravili in okrasili.

Kalobje. V nedeljo dne 9. t. m. je zvečer ob pol 11. uri zopet izbruhnil ogenj pri M. Salobriju, trgovcu pri Sv. Jakobu pod Kalobjem. Zgorelo mu je še čisto novo gospodarsko poslopje z vsem inventarjem in blagom, ki je bilo nakopičeno v skladiščih. Škoda je res velika, deloma je krita z zavarovalnico. To je že letos tretji požar v župniji Kalobje, ki ga je zanetila hudobna roka, kar da sumiti, da nekdo nalašč požiga.

Št. Andraž pri Velenju. Dasi je minilo že 14 let, odkar se je nehala svetovna vojna, so vendar vsem nam še v živem spominu njene grozote. Z bridkostjo v srcu se je spominjajo naši možje, ki so kot bvi vojniki krvaveli na bojnih poljanah, daleč od doma, ljubljenih staršev, bratov in sester, žen in nad vse ljubljene dece. S še večjo bridkostjo se je spominjajo naši otroci in žene, ki jim je vojna ugrabila dobrega očeta in moža ter zemlji skrb nega gospodarja. Vse te strahote bo ponovno pokazala našim ljudem igra »Rožmarin«, na kojoj se pripravlja naše Katoliško prosvetno društvo. Igra je tridejanska in nastopi v njej 25 oseb. Ker bo ta prireditev nekaj povsem novega za naš kraj ter bližnjo in daljno okolico, že sedaj vabimo domačine in sosede, da se je sigurno udeležijo, zlasti še, ker za to priliko pripravlja tudi naš tamburaški zbor nekaj novih komadov. Dan prireditve bomo pravočasno objavili.

Kapela pri Radenci. Preteklo soboto smo pokopali g. Feliksa Mira, stavbenikovega sina. Pokojni se je pred kratkim vrnil od vojakov na bolezenski dopust, vendar je teden dni po prihodu podlegel posledicam malarije. Številni prijatelji so spremili priljubljenega mladeniča na njegovi zadnji poti. Lahka mu domača zemlja!

Vojaške zadeve.

Odmera vojnice. — V. P., Misljinje. — Po nesreči ste oslepeli na eno oko in se tako onespособili za vojaško službo. Vprašate, ako so vam vojnico upravičeno predpisali. — Da ste se onespособili za vojaško službo nenamerno, bi bili vojnice oproščeni, pa tudi v takem slučaju, če ima vaša onespособitev posledico, da ste za vsako pridobitno delo nesposobni, slednje pa le v slučaju, da letni neposredni davčni predpis ne presega zneska 120 Din. Ker vaš slučaj ni tak, da bi bila vaša onespособitev pridobljena v vojaški službi, niti taka, da bi imela za posledico nesposobnosti za pridobitno delo, bo pritožba brez uspeha.

Podoficirska godbena šola v Vrhu. — F. V., Sv. Ožbalt pri Breznu. — Sin želi v vojaško godbeno šolo, pa o mu pogoji za sprejem neznani. — V eni zadnjih števil »Slov. Gospodarja« so bili sprejemni pogoji za vse podoficirske šole objavljeni, teh pa danes ne objavimo ponovno, ker je rok za vložitev tozadevne prošnje potekel dne 1. oktobra. Čakajte na ponovni razpis (natečaj), ki pa bo izšel šele prihodnje leto v mesecu maju.

Onespособitev po opravljenem naboru. — K. V., Velika Nedelja. — Pri naboru so vas usposobili, pozneje pa ste oboleli na grlu in smatrate, da ste radi golšavosti nesposobni za vojaško službo. Kako doseči ponovni pregled. — Ob pozivanju v kader se javite na zdravniški pregled, ki bo ponovno ugotovil vašo sposobnost za vršenje vojaške službe. Pripomnimo, da se tudi golšavi rekruti usposablajo za lažje službe v vojski, razen v izrednih, težjih slučajih golše. Prošnje za predčasni pregled pa ni treba vlagati, ker bo brez uspeha.

Skrajšanje roka. — A. K., Pustopolje, Šmartno ob Paki. — Tudi peti sin mora služiti polni rok, dasi sta dva brata odslužila polni rok. Prošnja za skrajšanje roka ni imela uspeha, kako vložiti ponovno pritožbo. — Po obstoječih predpisih in našem mnenju pripada sinu skrajšani rok, s katerim se ni še nikdo okoristil. Predno pa vam damo navodila za pritožbo, sporočite takoj razlog, zakaj vam je bila prošnja odklonjena.

Rok službe sinu-edincu. — I. K. L. R. — Sin služi v Osijeku. Rekrutna komisija mu je odredila skrajšani rok, pozneje pa je bil obveščen, da mora služiti 18 mesecev. — Vložite prošnjo na pristojni vojni okrug, ker sinu pripada v vsakem slučaju le devetmesečno služenje v vojski. Prošnjo, pravilno kolekovano, predajte županstvu.

Služenje pri mornarici. — K. B., Laze, Št. Ilj, Velenje. — Vaš sin, potrjen k pešadiji na 9 mesecev, želi odslužiti rok pri mornarici. — Na pristojni vojni okrug naj prosí za prevoz k mornarici, kjer pa bo moral služiti 2 leti, ker pri mornarici skrajšani rok ne obstoja. Prošnjo naj kolekuje s 5 Din.

Hranilec. — M. A., Ptuj. — Ste rojeni leta 1906, oproščeni vojaške službe kot hranilec, sedaj se nameravate poročiti v slučaju, da vam ugodnost hranilca tudi pozneje ostane. — Po obstoječih določbah so rekruti-hranilci,

Pri glavobolu, omotici, kumenju v ušesih, porušenem spanju, slabovoljnosti, razdraženosti sežite takoj po staropreizkušeni »Franz Josefovi« grenčici! Poročila višjih zdravnikov v zdraviliščih za želodčne in črevesne bolezni poudarjajo, da je »Franz Josefova« voda izborna učinkujoča naravno odvajalno sredstvo. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in špecerijskih trgovinah.

rojeni leta 1906, povsem zadostili obveznosti, zato ni nikake zapreke radi vaše poroke ter vam radi tega ne bo treba k vojakom.

Sanitetna šola. — F. M., Gornja Radgonja. — Vam niso poznani sprejemni pogoji za to šolo. Omenjamo, da smo svoječasnó že objavili v »Slov. Gospodarju« pogoje za vstop v vse podčastniške šole, to pa sedaj ne obnavljamo iz razloga, ker je za letos rok za vlaganje prošenj potekel. Šolanje bo ponovno razpisano šele prihodnje leto.

Odsluženje roka. — V. Š., Hlaponci-Juršinci. — Lani potrjeni sin ni prejel še poziva. Kaj storiti? — Glede poziva naj povpraša pri županu; gotovo pa je, da bo tega prejel še tekom tega ali prihodnjega leta.

Odsluženje roka. — C. J., Presladel pri Rajhenburgu. — Isto kakor zgoraj pod V. Š., Hlaponci-Rajhenburg.

Avijatičarska šola. — J. N., Podlog, Savinjska dolina. — Sin, izučeni ključavničar, želi v avijatičarsko šolo. Vprašate za sprejemne pogoje. — Navedli smo to v eni zadnjih števil »Slov. Gospodarja«. Ker pa je rok za to vašo prošnjo že potekel, bi bila sedaj vsaka prošnja brezuspešna. Čakajte na nov razpis, ki bo prihodnje leto meseca maja.

Predčasno odsluženje pri mornarici. — S. A., Praprotno pri Sevnici. — Vaš 16 let stari sin želi predčasno k vojakom. Kam naj se naslovi tako prošnja? — Za predčasno odsluženje imajo po obstoječih predpisih pravico vsaj 18 let stari mladeniči, ki imajo za to tudi dovoljenje starišev. Ker je sin šele 16 let star, bo treba počakati dve leti, lahko pa prihodnje leto zaprosi za vstop v podčastniško šolo takoj, ko objavimo v »Slov. Gospodarju« sprejemne pogoje.

Vazduhoplovna podoficirska šola. — A. P., Jastrebec, Sv. Bolhenk na Dravskem polju. — Želite pojasniti glede sprejemnih pogojev za to šolo. — Čas za vložitev prošnje je potekel dne 1. oktobra t. l., zato bi bilo tudi pojasnilo o sprejemnih pogojih nesmiselno.

Konjenica. — K. M., Veržej. — Niste prejeli poziva za odsluženje roka v konjenici (oni rok, ki ga vi omenjate, ne obstoja), dasi ste bili usposobljeni že leta 1931. — Zglasite se pri županstvu, ki bo v tem pogledu obveščeno od pristojnega vojaškega okrožja.

Štruljevo gradišče.

Nad Mozirjem se dviga na medvodju, ki ga oklepata Savinja in njen desni pritok Dreta, častitljivi škofovski: »Marjinegrad« tik pred znamenito romarsko cerkvijo Marija Nazaret. Od tod je treba zaviti na desno čez cesto, ki pelje v osrčje Savinjskih Alp, v Logarsko dolino, neposredno pred vasjo Prihova v gozdnat dolec z zelenimi travniki, v »Pahtino«. Mimo samotne kmetije Kranjčičeve, kjer dobiš prvovrstni med in »stokovec«, in čez neznan gorski potoček Mozirnico prideš naposled po strmih travnikih in sado-vnjakih do »Čebelarja« in od tam po napetem kolovozu skoz gozd na takozvani Štruljev vrh. Ko si dospel nanj, stojiš obenem sredi znamenitega starega gradišča, ki se imenuje po svojem sedanjem posestniku »Štruljevo gradišče«. Kdor pozna slovita gradišča na Pohorju, »Poštole« nad Radvanjem in Razvanjem, gradišča okoli pohorske vasi Tinje, ali znano gradišče »Veliki Kocijan« blizu Kapele pri Radgoni, ti-

sti bo na podlagi celokupne lege naprave in ureditve našega gradišča takoj spoznal, da spada ono po svojem postanku, po namenu, kateremu je prvotno služilo, in po svojem kulturno-zgodovinskem pomenu popolnoma med ona prej našeta gradišča.

Izpod vznožja takozvane Mozirske planine, pravilneje povedano: izpod Golti, se vleče v smeri proti Marijine-mu gradu nizek, zgoraj s travniki, pašniki, vrtovi in njivami, ob pobočjih in rebrih pa z gozdovi pokrit hrbet. Lepa sela Žihovec, Trnovče, Globoko, Brezje, Sele, Brdo, Brdec, Prečna, Krnine, Rožnik in Oljnik leže blizu njega. Sredi hrbe samega pa leži Štruljeva kmetija; okusna, snažna in ponosna kmetiška hiša z lepimi gospodarskimi poslopji, s prvovrstno marijadvorsko živino, z mizico in klopmi v senci starih hrušk, orehov in jablan, z daleč naokoli znanim gospodarjem, s priznanim govornikom, s postrežljivim ter gostoljubnim bivšim poslancem Štruljem, pa s krasnim in obširnimi razgledom na Sv. Radegundo in Sv. Mihaela pod Goltmi, na Lepo njivo, na Sv. Antona pri Šoštanju, na koroški Plešivec s cerkvijo sv. Uršule, na Mozirsko Dobrovlje, na Menino planino in na Sv. Florijana nad Gornjimgradom.

Tam, kjer se celi hrbet kakor pravcato rtišče in naravni nos, padajoč strmo na treh straneh, na čelni strani proti »Čebelarju«, na desni proti Mozirnici, na levi pa proti Trnovi, namah odtrgano končuje, se dviga Štruljev vrh ali Štruljevo gradišče. Tu pa tam ga kak domačin označi tudi kot »Moorburg« (»Blatograd«) in hoče namigniti, da bi naj bilo nastalo ime našega znanega trga Mozirje v Savinjski dolini od tega gradišča in starega zaznamovanja. Štruljevo gradišče sedaj ni nič drugega, nego 25 do 30 korakov široka in dolga, z grmovjem, s praproto in z drevesi porasla ravna planica; od ostalega hrbe, s katerim je po naravi tvorila enotno, nepretrgano, zložno sleme, je ločeno najprej po globokem in širokem, od človeške roke povprečno od leve na desno izkopanem jarku, ki ima na notranji strani višje robove, nego na zunanji, tako da je gradišče precej višje, nego ostali hrbet. To je tista stran, kjer je bila cela obrambna naprava najlažje dostopna, sovražnim navalom najbolj izpostavljena in zato obrambnega jarka in nasipa najbolj potrebna. Na ostalih treh straneh takega jarka in nasipa sploh ni bilo treba, ker je trdnjava po treh strmih pobočjih in prepadih takorekoč nedostopna, ali pa se da tudi brez vsakega jarka in nasipa za zabiti koli, zadelanimi z zemljo in kamenjem, šibjem in prutjem, prav lahko braniti.

Ko se približaš po hrbtu v smeri od Štruljeve kmetije gradišču, naletiš najprej na prvi, globoki in široki jarek z visokim nasipom. Ta nasip je nastal zato, ker je za prvim jarkom izkopan še drugi, sicer ožji in nižji jarek, ki obdaja v usločeni črti celo notranjost. Če prestopiš drugi jarek, stojiš na ravni, okrogli planici sredi gradišča in takoj razumeš, zakaj so baš tu napravili utrdbo in kako lahko so jo

branili s samo dvema paralelnima, nasipoma. Na notranji strani drugega nasipa, pa tudi ob desnem in levem robu planice se vidi sledi starega zidu; na četrti strani, kjer je Štruljev vrh nad Čebelarjevo kmetijo najbolj strm, ni videti nobenih ostankov zida; saj obrambnega zidovja tod prav gotovo ni bilo treba.

Ako po gradišču malo pobrskaš ter koplješ, najdeš dve vrsti kamena: apneno, neobdelano, okroglo, ki so ga tu semkaj spravili bržkone iz bližnje Savinje in Trnove ali Mozirnice; potem pa obdelano, lomljeno, kakršno še danes lahko vidiš v kamnolomih v okolišju. Razen tega boš našel pesek, tako debel kot fižol in tako trd, da se sploh ne da razbiti.

Pisana zgodovina in učene knjige ne poročajo ničesar o tem gradišču. Sto in sto, ali celo tisoč let staro ustno izročilo skrbno hrani sedanji posestnik Štrulj in on ve marsikaj o gradišču povedati. Tu se je nekda dvigal ponosen grad, ki so mu morali tlačaniti okoličani. Z vodo se je preskrboval po vodovodu, ki je imel glinaste cevi; na ostanke takih cevi je naletel pred 130 leti tedanji posestnik, ko je oral njivo. Vodovod pa je segal do vznožja Mozirske planine, pod Golti v takozvano »Peklo« pod cerkvico sv. Radegunde, kjer izvirata pod Zagradišnikom ter Goličnikom Mozirnica in Trnova. Njiva pred vrhom in pred gradiščem se imenuje še danes »njiva na gradišču«; tu so nekoč našli človeško čeljust, ki je dolgo visela na črešnji ob sedanjem vrtu za zelišča. Nad sedanjim prvim jarkom je imel grad dvigljiv most, da so ga po potrebi nad njim lahko dvigali nad vrata ali pa spuščali do njih in tako vhod in vstop v grad zapirali ali odpirali. V gradu samem je vladal nekoč graščak, oče, ki se je bil sprl s svojim sinom. Z bližnjega Bruljevega vrha nad Mozirjem je sin obstreljeval očetov grad. Ko pade prva krogla, porogljivo pomaha oče z lisičjem repom skozi okno; take krogle bi se niti oprezna in plašna lisica ne ustrašila. Ko pade druga, pomoli oče skozi okno zlato žlico; tako malo ga vznemirja to obstreljevanje, da mirno sedi za dobro obloženo mizo in zajema z zlato žlico. Konečno pa je bil grad le razdejan. Ko so zidali župno cerkev v Okonini in ono na Lepi njivi, so uporabljali kamene iz njegovih razvalin in tako je ostalo samo še pusto in zapuščeno gradišče.

O Keltih in Ilircih, pa tudi o Rimljanih ustno izročilo ne ve ničesar povedati. Tudi o Avarih, ki so z okroglih nasipov, »krinkov«, kakor v »Binkolah« na Koroškem, kot tujci v deželi vladali nekda nad Slovenci, molčita pravljica in ustno izročilo. V to temno in maloznano dobo pa bo z bengalično lučjo posvetilo izkopavanje, ki se bo na Štruljevem gradišču v kratkem pričelo s podporo g. Štrulja.

Dr. France Mišic.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Pesnica: Pisali ste članek s svinčnikom, da se ne more čitati. Stavec takšen rokopis zavrača.

Po zaključku lista došle vesti in novice.

Romunska vlada zopet podala ostavko. Ministrski predsednik Vajda Voevod je podal ostavko celokupne vlade radi nesoglasja s Titulescom, bivšim romunskim poslanikom v Londonu, ki je bil tokrat določen za zunanje ministra.

Zakon o zaščiti kmeta je v naši državi po odobranju od strani narodne skupščine podaljšan do 20. decembra. Do tedaj mora predložiti vlada parlamentu novi zakon, ki bo uredil končno veljavno vprašanje kmečkih dolgov.

13. zasedanje skupščine Društva narodov je bilo zaključeno dne 17. oktobra. Pred zaključitvijo je odobrila skupščina še proračun, ki znaša 33 milijonov frankov.

Velika železniška nesreča na Madžarskem. Dne 17. oktobra je iztiril pri Temešvaru mešani vlak. 17 oseb je bilo takoj mrtvih, več pa ranjenih. Nesrečo je zakrivila napačno postavljena kretnica.

Sv. Anton v Slov. goricah. Tukajšnje katol. prosvetno društvo ima v nedeljo dne 23. t.m. popoldne po večernicah svoj redni občni zbor.

Gornjigrad. V nedeljo, 23. oktobra, zopet ponavljamo igro »Miklova Zala«, ki je pri nas tako dobro uspela. Udeležite se predstave v najobilnejšem številu!

Gornja Ponikva. Naše gasilno društvo priredi v nedeljo dne 23. oktobra v gostilniških prostorih g. Franca Vaš v Černovi »Vinsko trgatvo«.

Skrivalnica.

Kje je voznik?

MALA OZNANILA.

Prodajam polovico hiše in 9 orolov zemlje, vsa rodovitna, gozd, vinegrad, travnik, njive, na Bučah, srez Šmarje pri Jelšah. Poizve se pri Šusterič Francu v Mrčinih selih, Reštanj 11, pošta Koprivnica. 1145

Iščem žensko srednjih let, ki bi kuhala majhni družini in krmila dve svinji. Ponudbe: Oset, Maribor, Smetanova 38. 1143

Kmečko dekle, ki zna kuhati in šivati, želi službe k dobri krščanski družini, najraje na deželo. Naslov v upravi lista. 1140

Učenca, zdravega, močnega, dobrega računarja, poštenih kmečkih staršev, 14—15letnega, sprejme trgovina na deželi. Vsa oskrba v hiši. Naslov v upravi lista. 1141

Namizna jabolka in jabolka za prežanje kupuje stalno po najvišjih dnevnih cenah: A. Suppanz, Maribor. Skladišče: Cvetlična ulica 18. Pisarna: Aškerčeva ulica 3. Telefon: 2110. 1138

Prodajam lepe pšenične otrobe, drobne, cena 85 Din za 100 kg. Valjčni mlin Vrbje, Zalec. 1142